

บทบาทของความรู้ด้านการเงินและทัศนคติทางการเงินต่อพฤติกรรมการออม ของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

The Roles of Financial Knowledge and Financial Attitude in Saving Behavior of Bangkok's Private Company Employees

ธาทิพย์ พจน์สุภาพ^{1*} ขวัญรพี ศรีใส² ธนกร เทียมอุดมฤกษ์³ จงจิตต์ แซ่ลี³
Thantip Pojsupap^{1*} Kwanrapee Srisai² Thanakorn Tiemudomlerk³ Chongchit Saelee³

Corresponding Author's Email: thantip.poj@kbu.ac.th

(Received: August 16, 2024; Revised: November 22, 2024; Accepted: November 28, 2024)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ 1) ประเมินความรู้ทางการเงิน ทัศนคติ และพฤติกรรมการออมของพนักงาน และ 2) ศึกษาผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้ต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ด้วยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบอิทธิพลของตัวแปรตามสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยโปรแกรม jamovi เวอร์ชัน 2.3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 18–30 ปี สถานภาพโสด มีจำนวนคนที่อยู่ในความดูแล 1–2 คน มีรายได้และระดับค่าใช้จ่ายรวมในแต่ละเดือนอยู่ในช่วง 10,001–20,000 บาทต่อเดือน สัดส่วนเงินออมโดยเฉลี่ยในแต่ละเดือนจะออมเงินอยู่ที่ 1–10% ของรายได้ และพนักงานส่วนใหญ่ยังมีภาระหนี้ในระบบ ระดับความรู้ด้านการเงินโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมการออมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ยืนยันว่าทั้งความรู้ด้านการเงินและทัศนคติทางการเงิน มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออม โดยทั้งสองปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 41.2

คำสำคัญ: ความรู้ด้านการเงิน ทัศนคติทางการเงิน พฤติกรรมการออม

Abstract

The purpose of this study was to: 1) assess employees' financial knowledge, attitude, and saving behavior; and 2) investigate the impact of these factors on employees' saving behavior of private company employees in Bangkok. Employing a quantitative research design, data were collected from a sample of 400 private company employees using convenience sampling. The frequency, percentage, mean, and standard deviation of the data were used in the analysis. Using the jamovi version 2.3, multiple regression analysis was used to examine the impact of the hypothesized factors. The results showed that the majority of respondents were female, aged 18–30 years, single, with 1–2 dependents. Their income and total monthly expenses ranged from 10,001-20,000 baht per month. Regarding the average monthly savings ratio, they saved 1-10 % of their income. Most employees still had systematic liabilities. The overall level of financial knowledge among respondents was high, while financial attitude and saving behavior reported at a significant level. The analysis confirms that both financial knowledge and financial attitude have statistically significant positive influences on saving behavior. Together, these factors account for 41.2% of the variance in saving behavior.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

² อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

³ อาจารย์ประจำแผนกวิชาการจัดการการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹ Lecturer, Department of Modern Management, Faculty of Business Administration, Kasembundit University

² Lecturer, Department of Modern Trade Business Innovation, Faculty of Business Administration, Kasembundit University

³ Lecturers, Department of Finance and Investment Management, Faculty of Business Administration, Kasembundit University

Keywords: financial knowledge, financial attitude, saving behavior

ความเป็นมาของปัญหา

ความรู้ด้านการเงิน (Financial knowledge) ถือเป็นทักษะชีวิตที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน ซึ่งควรปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเยาวชนสามารถวางแผนและตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสมย่อมส่งผลต่อสุขภาพทางการเงินที่ดีในอนาคต ดังนั้นความรู้ด้านการเงินจึงเป็นการผสมผสานระหว่างความตระหนักรู้ ความรู้ ทักษะ ทศนคติและพฤติกรรมที่จำเป็นในการตัดสินใจทางการเงินที่ดีและบรรลุความอยู่ดีมีสุขทางการเงินส่วนบุคคลในที่สุด คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ผู้คนมักกังวลเกี่ยวกับการมีเงินเพียงพอทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความกังวลนี้มีความสัมพันธ์กับรายรับรายจ่ายในการใช้ชีวิตของแต่ละครัวเรือน สำหรับผู้ที่สะสมความมั่งคั่งไม่เพียงพออาจเกิดความเครียดทางการเงินได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในรับผิดชอบต่ออนาคตทางการเงินของตนเองอย่างเต็มที่ เมื่อมีความกังวลและความวิตกกังวลด้านการเงินจะส่งผลในทางลบกับสุขภาพจิตโดยรวม และสามารถกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ในทางลบต่อความสามารถในการจัดการเงินของบุคคลนั้นๆ ตลอดจนความเป็นอยู่ทางการเงินที่ลดลง (Summers and Gutierrez, 2018) สอดคล้องการศึกษานักวิชาการในประเทศไทย ที่สนับสนุนว่าหากคนมีความรู้และตระหนักรู้ในเรื่องใดแล้วย่อมทำให้เกิดความสนใจ ใส่ใจเช่นเดียวกับการสร้างความรู้ด้านเงินและการตระหนักรู้ในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ย่อมนำมาซึ่งจิตสำนึกในการหาเงินด้วยตนเองจากอาชีพที่สุจริต รู้จักเก็บเงินออมสำรองไว้ และควบคุมการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ (ดวงกมล สุวรรณล้วน, 2562; ศิวัช กรุณาเพ็ญ, 2560)

การเพิ่มเติมข้อสรุปทางวิชาการจากงานวิจัยที่สะท้อนผลลัพธ์เกี่ยวกับทัศนคติทางการเงิน ความรู้ด้านการเงิน และพฤติกรรมการออมของกลุ่มบุคคลในบริบทของประเทศไทยกำลังพัฒนายังมีความสำคัญ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาภายใต้มุมมองของพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มคนวัยทำงานของไทย กลุ่มคนรุ่นใหม่เหล่านี้มีความมั่นใจในตัวเอง แต่ต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นแรงผลักดันจากหนี้สินทางการศึกษาที่เกิดขึ้นก่อนเข้าสู่วัยทำงาน อัตราการใช้จ่ายที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ ในด้านพฤติกรรมพบว่า คนวัยทำงานส่วนใหญ่ยังขาดการบริหารทางการเงินที่ดีและไม่มีเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว ส่งผลต่อชีวิตหลังวัยเกษียณ ซึ่งหากพวกเขาขาดความรู้และไม่มีวิธีในการบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมอาจทำให้ประสบปัญหาทางการเงิน ส่งผลต่อไปยังช่วงวัยของพวกเขาในอนาคต (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) จากการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2565) เกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพทางการเงิน ซึ่งหมายรวมถึงความสามารถในการชำระหนี้ตรงเวลา การมีเงินออม และความเพียงพอของค่าตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับรายจ่ายทั้งหมดพบว่า คนเจนเนอเรชันวัยทำงาน มีคะแนนสุขภาพด้านการเงินต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับคนเจนเนอเรชันเอ็กซ์และกลุ่มเบบี้บูม และหากคนวัยทำงานไม่มีวินัยในการจัดการเงิน ขาดการบริหารจัดการสุขภาพการเงินที่ดี ก็อาจเป็นภาระต่อสังคมและรัฐบาลภาระหนี้และหนี้เสียของกลุ่มเปราะบางนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศได้ในอนาคต

จากที่กล่าวมา ทำให้เห็นความสำคัญของการศึกษาบทบาทความรู้ด้านการเงินและทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมอย่างไร ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่กลุ่มคนวัยทำงานซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญทั้งในด้านของจำนวนที่มีมากที่สุดในประเทศและพวกเขายังเป็นกำลังหลักของครอบครัว ผู้วิจัยพยายามชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการออมในบริบทของพนักงานบริษัทเอกชนด้วยเพราะพวกเขาเป็นสมาชิกในหน่วยงานภาค เอกชน ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่มีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากผลการศึกษาจะสะท้อนการจัดการความมั่งคั่งในครัวเรือนแล้ว ผลการศึกษายังเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคล พวกเขาจะได้สำรวจระดับความรู้ทางการเงินของตน นอกจากนี้ยังวางแผนทางการเงิน และที่ปรึกษาทางการเงิน ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้า รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคลได้ตรงกับความต้องการและคุณลักษณะส่วนบุคคลของลูกค้าที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม ในฐานะสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลผลการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการให้ความรู้และส่งเสริมทักษะด้านการเงิน สุขภาวะทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมการดำเนินชีวิตสำหรับคนวัยทำงานในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ด้านการเงิน ทักษะทางการเงิน ต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

แนวคิดและทฤษฎี

1. ความรู้ด้านการเงิน

เมื่อเติบโตจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ มีทักษะในชีวิตที่สำคัญหลากหลายทักษะ แต่ทักษะการจัดการเงินมักถูกมองข้ามสำหรับโรงเรียนสามารถนำแนวทางความรู้ทางการเงินไปสู่วิถีปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางการเงินทั้งสี่ด้าน ได้แก่ การหารายได้ การใช้จ่าย การออม และการลงทุน ความรู้ทางการเงินคือความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจทางการเงินที่ดี ความรู้ทางการเงินที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่ความยืดหยุ่นที่มากขึ้นในระหว่างเหตุการณ์ในชีวิตที่คาดเดาได้และคาดเดาไม่ได้ การเรียนรู้วิธีสร้างรายได้ การใช้จ่าย การเก็บออม และการลงทุนอย่างชาญฉลาดมีส่วนช่วยให้ความเป็นอยู่และความมั่นคงโดยรวมดีขึ้น (Royal Bank of Canada, 2023) หากบุคคลมีความรู้ทางการเงินและฉลาดในเรื่องเงิน จะมีความได้เปรียบในชีวิตอย่างมาก กล่าวคือ การเรียนรู้วิธีจัดการเงินให้ดียิ่งขึ้นจะทำให้มีความมั่นคงมากขึ้นเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ความรู้ทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ประโยชน์หลักประการหนึ่งของความรู้ทางการเงินคือการพัฒนาทักษะการจัดการเงิน สำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ทางการเงินจะเรียนรู้วิธีสร้างงบประมาณ ลดหนี้ และออมเงินสำหรับอนาคต ความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคลช่วยให้พวกเขาตัดสินใจเกี่ยวกับเงินของตนและบรรลุความมั่นคงทางการเงิน ความรู้ทางการเงินยังช่วยให้นักศึกษาหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดทางการเงิน เช่น การใช้เงินเกินตัวและเป็นหนี้บัตรเครดิต Remund (2010) ให้มุมมองเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินในสองด้านทั้งการนิยามเชิงทฤษฎีและคำนิยามปฏิบัติการ กล่าวคือการนิยามเชิงทฤษฎีระบุว่า ความรู้ทางการเงินเป็นการรับรู้ความสามารถบางอย่างในการจัดการการเงินส่วนบุคคล คุณลักษณะเหล่านี้แบ่งออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความถนัด ความมั่นใจ และความสามารถในการสื่อสาร ในส่วนคำนิยามปฏิบัติการระบุว่า ความรู้ทางการเงินจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยประเมินที่สามารถแสดงออกในการจัดการการเงินส่วนบุคคล แบ่งออกเป็นสี่ด้าน ได้แก่ การจัดทำงานประมาณ การออม การกู้ยืม และการลงทุน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะว่าความรู้ทางการเงินและความสามารถในการคำนวณ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการตัดสินใจทางการเงินหลายอย่าง เช่น การออม การใช้จ่าย การลงทุน และการกู้ยืม (Lusardi, 2012)

การศึกษาทางการเงินมีบทบาทสำคัญในโลกสมัยใหม่ในปัจจุบัน โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุความสำเร็จในชีวิตและการตัดสินใจอย่างมีข้อมูลรอบด้านเกี่ยวกับเรื่องทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะทางการเงินที่แข็งแกร่งถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความยั่งยืนของครอบครัวและสังคม เมื่อบุคคลมีความรู้และทักษะทางการเงินที่ดี พวกเขาสามารถจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีภายในครอบครัว นอกจากนี้ทักษะทางการเงินที่แข็งแกร่งยังส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในระดับสังคม ด้วยการตัดสินใจอย่างรอบรู้เกี่ยวกับการจัดทำงานประมาณ การออม และการลงทุน แต่ละบุคคลสามารถจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายทางการเงิน หลีกเลี่ยงหนี้ที่มากเกินไป และเผชิญกับความท้าทายทางการเงิน สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ปกป้องความเป็นอยู่ทางการเงินของตนเองเท่านั้น แต่ยังลดการพึ่งพาโปรแกรมสวัสดิการสังคมและส่งเสริมผลผลิตทางเศรษฐกิจอีกด้วย โดยรวมแล้วการส่งเสริมการศึกษาทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างครอบครัวที่มีความยืดหยุ่นทางการเงินและสังคมที่ยั่งยืน การขาดความรู้ทางการเงินทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจทางการเงินที่ไม่เหมาะสมโดยไม่รู้ตัว และอาจไม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้อย่างทัน่วงที

จากการทบทวนวรรณกรรมพบข้อสรุปที่หลากหลายในการแสดงผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินกับพฤติกรรมการออมของบุคคล Matemane (2016) ได้ศึกษาเพื่อประเมินความรู้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างชาวแอฟริกาใต้ผิวสี

ที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านพาณิชยกรรมที่ทำงานในพริทอเรย์และโจฮันเนสเบิร์ก ผลการศึกษาระบุว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านพาณิชยกรรมจะมีความรู้ทางการเงินมากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาอื่นๆ และชาวแอฟริกาใต้ผิวสีก็มีความรู้ทางการเงินน้อยกว่าคนผิวสีขาวอินเดีย และคนผิวขาว อีกทั้งยังพบว่าผู้ที่มีเงินออมจะมีความรู้ทางการเงินมากกว่าผู้ที่ไม่มีเงินออม สอดคล้องกับ Pham and Toan Le (2023) ได้ตรวจสอบการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินระยะยาวและระยะสั้น คนหนุ่มสาวอายุ 18–25 ปี ชาวเวียดนาม ซึ่งพฤติกรรมทางการเงินจะครอบคลุมถึงการกระทำหรือการตัดสินใจใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงิน รวมถึงการจัดการเงินสด การใช้เครดิต และนิสัยการออม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในพฤติกรรมทางการเงินระหว่างบุคคลที่ได้รับความรู้ทางการเงินกับผู้ที่ไม่ได้รับความรู้ด้านการเงิน การศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่าความรู้ทางการเงินมีผลกระทบเชิงลบต่อพฤติกรรมทางการเงินในระยะสั้น แต่ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเงินในระยะยาวอีกด้วย ข้อค้นพบที่ขัดแย้งกันในการศึกษาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับผลกระทบบของการให้ความรู้ด้านการเงิน เช่น ในงานศึกษาของ Cole, Sampson and Zia (2011) พยายามศึกษาผลกระทบของการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเงินในกลุ่มคนที่ยังเข้าถึงไม่ถึงบริการทางการเงินชาวอินโดนีเซีย พบว่าความรู้ด้านการเงินไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเงิน เช่นเดียวกับ Bruhn et al. (2016) ที่รายงานว่าความรู้ทางการเงิน ไม่ส่งผลต่อการออมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศบราซิล

2. ทักษะทางการเงิน

ผลลัพธ์ทางทฤษฎีในอดีต สนับสนุนว่า ทักษะทางการเงินสามารถกำหนดความโน้มเอียงส่วนบุคคลที่มีต่อเรื่องการเงิน ซึ่งหมายถึงความสามารถในการวางแผนล่วงหน้าและให้ความสำคัญกับการรักษาสถานะการเงินออม สอดคล้องกับ Ameliawati and Setiyani (2018) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเงินนั้นแสดงออกโดยการวางแผน การบริหาร และการควบคุมการเงินที่ดี พฤติกรรมทางการเงินที่ดีสามารถสะท้อนได้จากทัศนคติในการบริหารการใช้เงินอย่างชาญฉลาด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับความสามารถและความรู้ในแนวคิดทางการเงินหรือความรู้ทางการเงินที่บุคคลมีอยู่ พฤติกรรมเกี่ยวกับเงินที่แตกต่างกันมาจากการกระทำตามทัศนคติของบุคคลนั้นๆ ทักษะเชิงบวกทางการเงินจะทำให้บุคคลนั้นรู้ทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้านการเงินและต้องคิดก่อนกระทำ หากมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเงินมากขึ้น ระดับความรู้ทางการเงินของบุคคลก็จะดีขึ้น และนั่นจะทำให้พฤติกรรมในการบริหารเงินดีขึ้นด้วย ทักษะทางการเงินสามารถนิยามได้ว่าเป็นความโน้มเอียงส่วนบุคคลต่อเรื่องการเงินเป็นความสามารถในการวางแผนล่วงหน้าและรักษาสถานะการเงินที่มีชีวิตอยู่ที่มีความสำคัญ ดังนั้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเงินในกลุ่มคนรุ่นต่อไป จึงควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทัศนคติทางการเงินที่ดี (Rai, Dua and Yadav, 2019)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบข้อสรุปที่ชัดเจนถึงผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเงินต่อพฤติกรรมทางการเงิน Sugiyanto et al. (2019) ได้สำรวจข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ของอินโดนีเซียพบว่าความรู้ทางการเงินไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเงิน แต่ทัศนคติทางการเงินส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปได้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจ มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการควบคุมการเงินของธุรกิจตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านต้นทุนที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับข้อสรุปของ Bapat (2020) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเงินในกลุ่มผู้ใหญ่ตอนต้นอายุระหว่าง 18–35 ปี โดยยืนยันว่าทัศนคติทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน และความเชื่อในอำนาจควบคุมในตนเอง มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการจัดการการเงิน และตัวบ่งชี้ทัศนคติทางการเงินที่ดีและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลสามารถสังเกตได้จากทัศนคติของบุคคลในการจัดระเบียบกระแสเงินสดเข้าและออก หรือการลงทุนระยะยาว และสามารถจัดการการเงินให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล (Budiono, 2020)

3. พฤติกรรมการออม

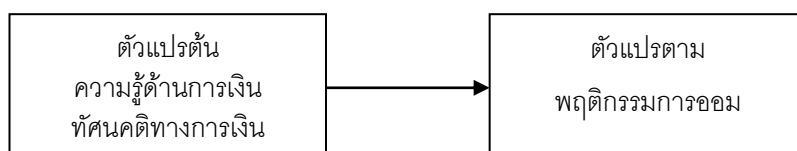
ตามทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption) ของ Milton Friedman เมื่อปี ค.ศ. 1957 ทฤษฎีดังกล่าวระบุว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับความชอบส่วนบุคคลและไม่สามารถคาดเดาได้ พฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจโดยรวม แม้ว่านโยบายเศรษฐกิจจะสามารถเพิ่มรายได้ใน

ระบบเศรษฐกิจได้ แต่ก็อาจไม่ส่งผลต่อเศรษฐกิจแบบทวิคูณจากการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายของผู้บริโภคอาจไม่เพิ่มขึ้นจนกว่าคนงานจะมีความหวังเกี่ยวกับรายได้ของตนในอนาคต อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลจะใช้รายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นเรื่องส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่น บุคคลที่คาดหวังว่าจะได้รับโบนัสในตอนสิ้นปีใดปีหนึ่งอาจเพิ่มการใช้จ่ายหรืออาจนำรายได้ที่เพิ่มขึ้นไปออม ดังนั้นสมมติฐานเชิงทฤษฎีเชื่อว่าคนงานจะออมเงินก็ต่อเมื่อรายได้ปัจจุบันของพวกเขาสูงกว่าระดับรายได้ถาวรที่คาดการณ์ไว้ เพื่อป้องกันรายได้ที่ลดลงในอนาคต

ในขณะที่ทฤษฎีวงจรชีวิตของการออม (Life Cycle Theories of Savings) เป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของผู้คนตลอดช่วงชีวิต โดยอธิบายบนพื้นฐานของทรัพยากรที่คนได้รับตลอดช่วงชีวิต ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้รับอย่างเท่าเทียมกัน รายได้ของคน ภาระหนี้สินและการลงทุนก็แตกต่างกัน และตลอดชีวิตของคนต้องเกี่ยวข้องกับค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟ และค่าใช้จ่ายต่างๆ มากน้อยต่างกัน และอาจต้องการมีสิ่งพิเศษเพิ่มเติม ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีรายได้เพียงเล็กน้อยหรือแทบจะไม่มีเลยจนกระทั่งเข้าสู่ผู้ใหญตอนต้น รายได้จากงานแรกของพวกเขาแทบจะไม่พอใช้จ่ายทั้งหมด รายได้และความมั่งคั่งของคนส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเข้าสู่วัยกลางคนตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงที่คนทั่วไปมีรายได้สูงขึ้น ชำระหนี้ที่สะสมไว้ในช่วงวัยรุ่น และออมเงินจำนวนมากสำหรับใช้หลังเกษียณ จากนั้นเมื่อเกษียณอายุ พวกเขาจะใช้เงินออมจนหมด สอดคล้องกับ Hayes (2021) ที่อธิบายว่า คนอายุน้อยมีความสามารถในการรับความเสี่ยงในการลงทุนมากกว่าผู้สูงอายุที่ต้องการใช้เงินออมสะสม

Haider et al. (2018) กล่าวว่า ผู้คนจะตัดสินใจออมด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อรักษาสมดุลทางการเงิน เพื่อตอบสนองความต้องการยามฉุกเฉิน และเพื่อลดความเสี่ยงเมื่อมีทรัพยากรในอนาคตไม่เพียงพอ การออมเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ไม่เพียงแต่สำหรับครอบครัว ธุรกิจ และผู้ประกอบการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเศรษฐกิจโดยรวมด้วย ควรสร้างนิสัยการเริ่มออมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาในวัยผู้ใหญ่ พฤติกรรมการออมจึงเป็นการผสมผสานระหว่างการรับรู้ถึงความต้องการในอนาคต การตัดสินใจในการออม และการดำเนินการในการออม

จากที่กล่าวมานำไปสู่สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ความรู้ด้านการเงิน ทักษะคิดทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการออม กรอบแนวคิดงานวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย คือ พนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป กรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ทราบแต่เพียงว่ามีจำนวนมากพอสำหรับการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยอาศัยการแบ่งกลุ่มการปฏิบัติงานของเขตในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กลุ่มกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือ กลุ่มกรุงเทพใต้ กลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ และกลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ จากนั้นสุ่มโดยฉลากเลือกเขต 6 พื้นที่ และเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามสะดวก ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของคอคแรน (Cochran, 1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เกิดขึ้นได้ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน ผู้วิจัยจึงสำรองข้อมูลเพิ่มอีก 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ จำนวนคนที่อยู่ในความดูแล รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายรวมในแต่ละเดือน สัดส่วนเงินออมโดยเฉลี่ยในแต่ละเดือน และภาระหนี้สิน

3.2 ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ด้านการเงิน จะวัดทักษะทางการเงิน ความรู้ด้านดอกเบี้ย เงินเฟ้อ ตลอดจนความรู้ทั่วไปในด้านการเงินและการเงินส่วนบุคคล อาศัยแบบวัดระดับทักษะทางการเงินของ OECD ที่ได้แปลเป็นภาษาไทยจากธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามเป็นลักษณะเลือกตอบตรวจสอบรายการ ข้อละ 1 คะแนน การแปลผลคะแนนความรู้ด้านการเงินมี 3 ระดับ คือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คะแนน หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ 3-4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง และมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับสูง

3.3 ตอนที่ 3 เกี่ยวกับทัศนคติทางการเงิน มีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ

3.4 ตอนที่ 4 พฤติกรรมการออมปรับปรุงจาก Thung et al. (2012) โดยมีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ ในการแปลความหมายของระดับค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์การประเมินของ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2563)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องอาศัการวิเคราะห์ค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์พบว่ามีความมากกว่า 0.50 จากการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอน บาคได้ค่าความเชื่อถือได้ของการวัดตัวแปรทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมการออม เท่ากับ 0.901 และ 0.951 ตามลำดับ โดยมีค่าความเชื่อถือได้ทั้งฉบับเท่ากับ 0.943

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2567 การให้ข้อมูลจากอาสาสมัครนั้นเป็นไปตามความสมัครใจ ปราศจากการบังคับหรือให้สินจ้างรางวัล หากผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่สบายใจ สามารถยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล และวิเคราะห์รายงานผลการวิจัยในภาพรวม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

5.1 สถิติเชิงพรรณนา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้ความถี่ ร้อยละ ในการวิเคราะห์ทัศนคติทางการเงิน ความรู้ด้านการเงิน และพฤติกรรมการออม ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมาน เพื่อตรวจสอบหาอิทธิพลความรู้ด้านการเงิน และทัศนคติทางการเงินต่อพฤติกรรมการออม อาศัการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผ่านโปรแกรม jamovi Version 2.3 (The jamovi project, 2022)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 400 ชุด ในเบื้องต้นได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 67.5 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-30 ปี และมีสถานภาพโสด จำนวนคนที่อยู่ในความดูแลอยู่ระหว่าง 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาร้อยละ 29.8 มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาทต่อเดือน ระดับค่าใช้จ่ายรวมในแต่ละเดือนส่วนใหญ่ร้อยละ 42.8 มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 26.0 มีค่าใช้จ่ายรวมไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ในด้านสัดส่วนเงินออมโดยเฉลี่ยในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.0 จะออมเงินอยู่ที่ 1-10% ของรายได้ในแต่ละเดือน และพบว่าผู้ให้ข้อมูลกว่าร้อยละ 77.5 มีภาระหนี้สิน โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 52.3

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการออม

ตัวแปรที่ศึกษา	ความรู้ด้านการเงิน	ทักษะทางการเงิน	พฤติกรรมการออม	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
1. ความรู้ด้านการเงิน	-			5.73	1.83	ระดับสูง
2. ทักษะทางการเงิน	0.124*	-		3.90	1.03	ระดับมาก
3. พฤติกรรมการออม	0.179**	0.636**	-	3.93	0.84	ระดับมาก

*p < .05, ** p < .01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความรู้ด้านการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้ด้านการเงิน มากกว่าหรือเท่ากับ 5 คะแนน หมายถึง มีความรู้ด้านการเงินอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5.73 (S.D.= 1.83) ผลการวิเคราะห์ด้านทักษะทางการเงินอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D.= 1.03) ในด้านพฤติกรรมการออม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีพฤติกรรมการออมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D.= 0.84) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปร พบว่าเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ความรู้ด้านการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับทักษะทางการเงิน ($r = 0.124$, $p < .05$) ความรู้ด้านการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการออม ($r = 0.179$, $p < .01$) และทักษะทางการเงิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการออม ($r = 0.636$, $p < .01$)

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาบทบาทของความรู้ด้านการเงิน ทักษะทางการเงิน ต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ก่อนการทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นไปตามข้อตกเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณหรือไม่ ผลการตรวจสอบตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ค่าเฉลี่ยของ Residual เท่ากับศูนย์ เมื่อพิจารณาจากภาพการกระจายของข้อมูลบ่งชี้ว่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ ค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.902 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระจากกัน เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ค่า Tolerance เท่ากับ 0.985 ในขณะที่ค่า VIF เท่ากับ 1.015 จึงทำให้เชื่อได้ว่า ตัวแปรไม่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ซึ่งทำให้เชื่อได้ว่า ข้อมูลจากการสำรวจครั้งนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม	Estimate	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.658	.154		10.776**	.000
ความรู้ด้านการเงิน	.047	.018	.102	2.639**	.009
ทักษะทางการเงิน	.507	.031	.623	16.114**	.000
Adjust R Square = 0.412 R Square = 0.415 R = 0.644 Durbin-Watson = 1.902					
F = 140.717 Sig of F = .000 Std. Error of the Estimate = .64248 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01					

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ Overall Model Test ค่า F-test มีค่า sig= .00 แสดงว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม โดยตัวแปรอิสระทั้งสองตัวได้แก่ ทศนคติทางการเงิน และความรู้ด้านการเงิน ร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 41.5 ส่วนที่เหลือเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ค่าความผิดพลาดมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.642 แสดงว่าปัจจัยทั้งหมดสามารถลดความผิดพลาดในการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม ได้ร้อยละ 64.2

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติทางการเงิน สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของพนักงานได้สูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.507 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.623 ส่วนปัจจัยความรู้ด้านการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.047

อภิปรายผล

1. การศึกษาระดับความรู้ด้านการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษาพบว่า พนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย มีทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับมาก โดยพวกเขามีมุมมองทางความคิดว่าไม่ต้องการใช้เงินต้องคิดเผื่อวันข้างหน้าก่อน จึงให้ความสำคัญกับวางแผนทางการเงินเพื่ออนาคต และส่วนใหญ่คนกลุ่มนี้มีความรู้ด้านการเงินอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกระจายความเสี่ยง และอัตราเงินเฟ้อ แต่ในประเด็นการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น มูลค่าเงินตามเวลา ความเสี่ยงจากการลงทุน และความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองเงินฝาก ยังต้องเร่งส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเพิ่มเติมมากขึ้น ในขณะที่ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม พบว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นได้จากพวกเขามีความพยายามในการวางแผนการใช้จ่ายมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อและจะมองถึงความจำเป็นก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า ดังนั้นเป็นไปได้ว่าภายใต้ช่วงเวลาเก็บข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 2567 แม้ว่าจะมีการฟื้นตัวของรายได้จากภาคการท่องเที่ยวหลังการระบาดของโรคโควิด 19 แต่ผู้คนยังคงมีความกังวลใจต่อบริษัทภายในประเทศ ซึ่งสภาพเศรษฐกิจของไทยสะท้อนจากดัชนีราคาผู้บริโภคในหมวดอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่มในช่วงก่อนเดือนกุมภาพันธ์ ทั้งกลุ่มน้ำมันเบนซิน แก๊สโซฮอล์ ค่าไฟฟ้า ค่าโดยสารปรับตัวสูงขึ้น (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2567) ผู้คนจึงให้ความสำคัญกับการลดรายจ่ายเพื่อเพิ่มระดับการออมเป็นการสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิต แต่เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนเงินออม ธนาคารแห่งประเทศไทย (2566) ได้เสนอว่าสัดส่วนที่เหมาะสมของการออมในแต่ละเดือน ควรออมเงินประมาณ 1 ใน 4 ของรายได้ แต่จากผลการศึกษาไม่เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว โดยพบว่าพนักงานส่วนใหญ่จะมีอัตราการออมโดยเฉลี่ยในแต่ละเดือนอยู่ที่ 1-10% ของรายได้ และกว่าครึ่งยังมีภาระหนี้ในระบบ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า แม้ว่าคนวัยทำงานกลุ่มนี้จะมีทัศนคติและความรู้ด้านการเงินในระดับสูง แต่อัตราการออมอาจมีปัจจัยภายนอกอื่นๆ มาเกี่ยวข้องเช่น ภาระหนี้สิน รายจ่าย สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น สอดคล้องกับ Haider et al. (2018) ที่สรุปว่า ความเต็มใจที่จะประหยัดหรือบริโภคของบางคนจะขึ้นอยู่กับความคาดหวังและทัศนคติทางการเงิน ความเต็มใจการออมจะถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการรับรู้ของบุคคล ความคาดหวังของผู้บริโภคและความรู้สึกของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประหยัด ผู้คนออมเงินด้วยเหตุผลหลายประการ แต่ภาวะเศรษฐกิจจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินตามสัญญา

2. การศึกษาบทบาทของความรู้ด้านการเงิน ทัศนคติทางการเงิน ต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันข้อสรุปที่ว่า ปัจจัยความรู้ด้านการเงินและทัศนคติทางการเงิน มีบทบาทอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หากบุคคลวัยทำงานมีทัศนคติทางการเงินในเชิงบวกก็มักจะมองว่าการออมเป็นสิ่งสำคัญและมีทัศนคติที่มุ่งเน้นไปที่ความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว พวกเขาเห็นว่าการออมเป็นเป้าหมายที่สำคัญ มากกว่าการใช้จ่ายเพื่อ

สิ่งที่ต้องการในทันที ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่มีทัศนคติทางการเงินในเชิงบวกมักจะมีความรู้ทางการเงินในระดับที่สูงกว่า บุคคลที่มีทักษะทางการเงินสูงจะเข้าใจแนวคิดทางการเงินพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ผลตอบแทน ผลกระทบความเสี่ยงภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจ และประโยชน์ของการออมเงินเพื่ออนาคตหากพวกเขาเกษียณอายุ ความเข้าใจนี้ช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการออม และมีความเป็นไปได้ว่า ความรู้ทางการเงินมักเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเงินเชิงบวกอื่นๆ เช่น การจัดงบประมาณ การติดตามค่าใช้จ่าย และการหลีกเลี่ยงหนี้สินที่มากเกินไป การปฏิบัติที่เสริมกันเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่เน้นการออมด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับข้อสรุปของ จิรายุ ชัยจิรวัดน์ (2563) Khanal, Thapa and Nepal (2022) และ Mekonnen (2023) ที่พบว่าทัศนคติและความรู้ทางการเงินของบุคคลมีผลต่อการวางแผนการเงิน อีกทั้งความรู้ทางการเงินส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของพนักงาน ส่งผลให้มีการออมที่หลากหลายมากขึ้น มีการใช้จ่ายที่เหมาะสม มีการลงทุนที่ดีขึ้น และมีการจัดการเงินที่ดี ดังนั้นหาก ผู้ปฏิบัติงานมีทักษะความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงินที่ดีย่อมจะมีแนวคิดด้านการออม การใช้จ่ายที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการจะวางแผนทางการเงิน ก็จะช่วยเพิ่มโอกาสในการออมเพื่อการเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บแบบสอบถามกับพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 18–30 ปี มีสถานภาพโสด มีจำนวนคนที่อยู่ในความดูแลระหว่าง 1–2 คน มีรายได้และระดับค่าใช้จ่ายรวมในแต่ละเดือนอยู่ในช่วง 10,001–20,000 บาทต่อเดือน ในด้านสัดส่วนเงินออมโดยเฉลี่ยในแต่ละเดือนจะออมเงินอยู่ที่ 1–10% ของรายได้ และพนักงานส่วนใหญ่ยังมีภาระหนี้ในระบบ ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ด้านการเงินพบว่า ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ด้านทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมการออมของพนักงาน พบว่าอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยยืนยันข้อสรุปที่ว่า ปัจจัยความรู้ด้านการเงินและทัศนคติทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับองค์กรสามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทัศนคติ ความรู้ด้านการเงิน และพฤติกรรมการออมสำหรับพนักงาน นอกเหนือไปจากการพิจารณาปรับปรุงสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น โปรแกรมช่วยเหลือด้านหนี้สิน ในด้านการเพิ่มรายได้ให้แก่พนักงานนั้น องค์กรจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและเหมาะสมภายใต้สภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวทางอื่นๆ ประกอบด้วย

1. องค์กรสามารถบูรณาการความรู้ทางการเงินในการฝึกอบรม อาจพิจารณาจัดทำหลักสูตรอบรมด้านการเงินที่ครอบคลุม เน้นหัวข้อที่พนักงานมีความรู้ต่ำ เพื่อยกระดับความรู้ทางการเงินโดยรวม
2. องค์กรสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทัศนคติทางการเงินเชิงบวกแก่พนักงาน อาจร่วมมือกับธนาคารหรือสถาบันการเงินในการจัดโปรแกรมให้ความรู้ การวางแผนการเงิน การออม และการลงทุนที่เป็นประโยชน์แก่พนักงาน เช่น การแบ่งปันเรื่องราวความสำเร็จด้านการเงินของพนักงาน การจัดแคมเปญที่มุ่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเงินส่วนบุคคล การจัดโปรแกรมตรวจสุขภาพทางการเงิน เป็นต้น
3. องค์กรสามารถสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมการออม โดยการสร้างบรรยากาศภายในองค์กรเพื่อให้พนักงานเห็นคุณค่าและความสำคัญของการออม เช่น การจัดแคมเปญแข่งขันการออม โดยกำหนดเป้าหมายการออมระยะสั้น และมอบรางวัลสำหรับผู้บรรลุเป้าหมาย การจัดกิจกรรม “30 วันไม่ใช้จ่ายสิ่งฟุ่มเฟือย” เพื่อท้าทายการออม รวมถึงสนับสนุนนโยบายกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือมีทางเลือกเพื่อการออมโดยเสนอให้พนักงานหักเงินเดือนบางส่วนเข้าบัญชีออมทรัพย์โดยอัตโนมัติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

มีประเด็นที่ผู้วิจัยควรพิจารณาเพิ่มเติมในอนาคต โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การเพิ่มกลุ่มตัวอย่างพนักงานที่มาจากหน่วยงานหลากหลายประเภทมากขึ้น เพื่อขยายขอบเขตการศึกษา
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นหากทำการวิจัยแบบติดตามผล (Longitudinal study)

จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางการเงินเมื่อเวลาผ่านไป

3. การวิเคราะห์ตัวแปรที่สะท้อนพฤติกรรมการออมเพิ่มเติม ทั้งตัวแปรภายในตัวบุคคลและตัวแปรสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ภูมิหลังทางการศึกษา ภูมิหลังของครอบครัว รูปแบบไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิต อัตราเงินเฟ้อ หรือนโยบายการเงินของประเทศ เป็นต้น และเพิ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม จะช่วยทำให้เข้าใจเหตุผลเบื้องหลังพฤติกรรมการเงินมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุ ชัยจิรวินัย. (2563). *การเปิดรับข่าวสารทางการเงิน ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของแรงงานนอกระบบ ในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงกมล สุวรรณล้วน. (2562). *ความสนใจและความตระหนักรู้ในการวางแผนการออมเงินกับพฤติกรรมการออมเงินของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดพัทลุง* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *ชุดความรู้ทางการเงินสำหรับคนวัยทำงานหรือพนักงานในสถานประกอบการ*. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/th/satang-story/fin-d-happy-life/happy-life-resource.html>
- ธานีพร ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ศิวัท กรุณาเพ็ญ. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). *รายงานการสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข ความผูกพันองค์กรของ คนทำงาน (ในองค์กร) ระดับประเทศ*. สืบค้นจาก https://ipsr.mahidol.ac.th/post_research/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%93%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%8A%E0%B8%B5-2/
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2567). *อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเดือนแรกของปี 2567 ปรับลดลงต่อเนื่องตามคาด*. สืบค้นจาก <https://tpso.go.th/news/2402-0000000002>
- Ameliawati, M., and Setiyani, R. (2018). The Influence of Financial Attitude, Financial Socialization, and Financial Experience to Financial Management Behavior with Financial Literacy as the Mediation Variable. *KnE Social Sciences*, 3(10), 811–832.
- Bapat, D. (2020). Antecedents to Responsible Financial Management Behavior Among Young Adults: Moderating Role of Financial Risk Tolerance. *International Journal of Bank Marketing*, 38(5), 1177–1194
- Bruhn, M., Luciana de Souza, L., Arianna, L., Rogelio, M., and Bilal, Z. (2016). The Impact of High School Financial Education: Experimental Evidence from a Large-Scale Evaluation in Brazil. *American Economic Journal Applied Economics*, 8(4), 256–295.

- Budiono, E. (2020). Analisis Financial Knowledge, Financial Attitude, Income, Locus of Control, Financial Management Behavior Masyarakat Kota Kediri. *Ilmu Manajemen*, 8(1), 284–295.
- Cochran, W. G. (1977). Sampling Techniques (3rd ed.). Retrieved from https://fsapps.nwcg.gov/gtac/CourseDownloads/IP/Cambodia/FlashDrive/Supporting_Documentation/Cochran_1977_Sampling%20Techniques.pdf
- Cole, S., Sampson, T., and Zia, B. (2011). Price or Knowledge? What Drives Demand for Financial Services in Emerging Markets. *Journal of Finance*, 66(6), 1933–1967.
- Haider, S., Ahmed, M., de Pablos, C., and Latif, A. (2018). Household Characteristics and Saving Motives: Application of Multinomial Logistic Regression to Examine Maslow's Hierarchy of Needs Theory. *International Journal of Applied Behavioral Economics*, 7(1), 35–52.
- Hayes, A. (2021). What Is the Life-Cycle Hypothesis in Economics?. Retrieved from <https://www.investopedia.com/terms/l/life-cycle-hypothesis.asp>
- Khanal, S., Thapa, B. S., and Nepal, S. R. (2022). Determinants of personal financial planning: A survey among business graduates in Nepal. *The Batuk*, 8(1), 31–47.
- Lusardi, A. (2012). Numeracy, Financial Literacy, and Financial Decision-Making. *Numeracy*, 5(1), 1–12.
- Matemane, M. R. (2016). *The relationship between financial literacy and saving habits : an analysis of black South Africans with a commercial tertiary education* (Unpublished Dissertation). University of Pretoria, South Africa.
- Mekonnen, S. (2023). The effect of financial literacy on personal financial management practices: In the case of employees of Ethiopian Civil Service University. *International Journal of Financial Management*, 13(1), 41–52.
- Pham, K. D., and Toan Le, V. L. (2023). Nexus between Financial Education, Literacy, and Financial Behavior: Insights from Vietnamese Young Generations. *Sustainability*, 15(20), 14854.
- Rai, K., Dua, S., and Yadav, M. (2019). Association of Financial Attitude, Financial Behaviour and Financial Knowledge Towards Financial Literacy: A Structural Equation Modeling Approach. *FIIB Business Review*, 8(1), 51–60.
- Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276–295.
- Royal Bank of Canada. (2023). *Why financial literacy is an important life skill for youths*. Retrieved from <https://www.rbcwealthmanagement.com/en-ca/insights/why-financial-literacy-is-an-important-life-skill-for-youths>
- Sugiyanto, T., Radianto, W., Efrata, T., and Dewi, L. (2019). Financial Literacy, Financial Attitude, and Financial Behavior of Young Pioneering Business Entrepreneurs. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 100, 353–358.
- Summers, L., and Gutierrez, L. D. (2018). Assessing and treating financial anxiety: The counselor as a resource, rather than referrer. *The Journal of Individual Psychology*, 74, 437–447.
- The jamovi project. (2022). *jamovi Version 2.3* [Computer Software]. Retrieved from <https://www.jamovi.org>.
- Thung, C. M., Kai, C. Y., Nie, F. S., Chiun, L. W., and Tsen, T. C. (2012). Determinants of saving behaviour among the university students in Malaysia. Retrieved from <http://eprints.utar.edu.my/607/1/AC-2011-0907445.pdf>